

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. XIV. Josephus fratres suos convivio excipit, sed frugali. Conviviorum
pudendus luxus. Ebrietas, pæne omnis flagitii compendium, fons
noxarum, & malorum omnium.

verè malum, verè mors est. Animum jugulat peccatum, eo quo paratum est momento. Annuat jam Deus, jubetque sterni hominem, actum est, eheu, de corpore & animo. Pereundum, & arendum æternum. Peccatum igitur solum, uti malorum omnium summum, & unicum malum metuendum, & fugiendam. Videte, inquit Chryostomus, quæ passus non sit Joseph, domi forisq; falsò accusatus, habitus adulter, carceri mancipatus: hæc aliæque omnia constanter tulit, modò non peccaret; ille potiùs in pabulum aut in rotam agi, in ignes conjici, bestis obijci voluisset, quàm peccasset. Mori profectò meliùs, quàm peccare.

Ita Hebræus optimus princeps Marthias in extremis quinque filios suos exhortatus: Joseph, ait, in tempore angustie sua custodivit mandatum, & factus est Dominus Ægypti. Et ita cogitate per generationem, & generationem. Joseph extrema quæque pati maluisset, quàm Dei leges violare; mandatum Domini custodivit constantissimè. Cùmque velut medius inter Deum & diabolum staret; atque hinc Deus leges suas conscientia inferiptas, illinc diabolus libidines ab herà oblatas ostenderet, pro Deo Joseph pronuntiavit, et si Christum crucifixum non viderit, et si diabolum acheronta moturum facile scierit, et si supplicia sibi imminente satis præviderit, custodivit tamen mandatum, maluitque omnia pati maluitque mori, quàm peccare. Joannis Apostoli oraculum, est: Qui facit peccatum, ex diabolo est. Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non facit. Oculi Domini super justos, & aures ejus in preces eorum: Vultus autem Domini supersciantes mala, ut parat de terrâ memoriam eorum. Solum igitur peccatum per est metere, solum fugere, solum, & unicum Orbis malum.

CAPVT XIV.

Josephus fratres suos convivio excipit, sed frugali. Conviviorum pudendus luxus. Ebrietas pene omnis flagitii compendium. Fons noxarum, & malorum omnium.

Interim fames omnem terram vehementer premebat. Conviviorum cibis, quos ex Ægypto detulerunt, dixit Jacob ad filios suos: Revertimini, & emite nobis paucillum escarum. Respondit Judas: Denuntiavit nobis vir ille sub attestatione jurandi, dicens: Non videbitis faciem meam, nisi fratrem vestrum minimum adduxeritis vobiscum. Si ergo vis eum intrare nobiscum, pergemus pariter, & enemus tibi necessaria. Si autem non vis, non ibimus. Vir enim (ut saepe diximus) denuntiavit nobis dicens: Non videbitis faciem meam absque fratre vestro minimo. Dixit eis Israël: In meam hoc fecistis miseriam, ut indicaretis ei, & alium habere vos fratrem. At illi responderunt: Interrogavit nos homo per ordinem, nostram progeniem, si pater viveret: Si haberemus fratrem: & nos respondimus ei consequenter juxta id, quod fuerat sciscitatus: Nunquid scire poteramus, quod diciturus esset: Adducite fratrem vestrum vobiscum? Judas quoque dixit patri suo: Mitte puerum mecum, ut proficiscamur, & possimus vivere, ne moriamur nos, & parvuli nostri. Ego suscipio puerum, de manu meâ require illum. Nisi reduxero, & reddidero eum tibi, ero peccati reus in te in omni tempore. Si non intercessisset dilatio jam vice alterâ venissemus. Igitur Israël pater eorum dixit ad eos: Si sic necesse est, facite, quod vultis: sumite de optimis terræ frugibus in vasis vestris, & deferte viro munera, modicum resinæ, & mellis, & storacis, stactes, & terebinthi, & amygdalarum. Pecuniam quoque duplicem ferte vobiscum; & illam, quam invenistis in sacculis, reportate, ne forè errore factum sit. Sed & fratrem vestrum tollite, & ite ad virum. Deus autem meus omnipotens faciat eum vobis placibilem: & remittat vobiscum fratrem vestrum, quem tenet in vinculis, & hunc Benjamin: ego autem quasi orbatus absque liberis ero. Tulerunt ergo viri munera, & pecuniam duplicem, & Benjamin: descenderuntque

A in Ægyptum, & steterunt coram Joseph. Quos cum ille vidisset & Benjamin simul, præcepit dispensatori ad illis sue, dicens: Introduc viros domum, & occide victimam. & instrue convivium, quoniam mecum sunt cælesti meridie. Fecit ille sicut fuerat imperatum: & introduxit viros domum. Ibiq; exterriti, dixerunt mutuo: Propter pecuniam, quam retulimus prius in saccis nostris, introducti sumus, ut devolvat in nos calumniam, & violenter subjiciat servituti & nos & asinos nostros. Quamobrem in ipsis foribus accedentes ad dispensatorem locuti sunt: Oramus, Domine, ut audias nos. Jam ante descendimus, ut emeremus escas; quibus emptis cum venissemus ad diversorium, aperuimus saccos nostros, & invenimus pecuniam in ore saccorum: quam nunc eodem pondere reportavimus. Sed & aliud attulimus argentum, ut emeremus, que nobis necessaria sunt: non est in nostrâ conscientia, quis posuerit eam in marsupio nostro. At ille respondit: Pax vobiscum, nolite timere: Deus vester, & Deus patris vestri dedit vobis thesauros in saccis vestris: nam pecuniam, quam dedistis mihi, reportavi ego habeo. Eduxitq; ad eos Simeon. Et introductis domum, & tulit aquam, & laverunt pedes suos, deditq; pabulum. Finis est huiusmodi parabanti munera, donec ingrederetur Joseph meridie: audierat enim, quod ibi comesturi essent panem. Igitur ingressus est Joseph domum suam, obtuleruntque ei munera tenentes in manibus suis: & adoraverunt proni in terram. At ille clementer resalutatis eis, interrogavit eos, dicens: Sanisne est pater vester senex, de quo dixeratis mihi: Adhuc vivit? Qui responderunt: Sospes est servus tuus pater noster, adhuc vivit. Et incurvati adoraverunt eum. Attollens autem Joseph oculos, vidit Benjamin fratrem suum uterinum, & ait: Iste est frater vester parvulus, de quo dixeratis mihi? Et rursum, Deus, inquit, miseretur tui fili mi. Festinavitque, quia commota fuerant viscera ejus super fratre suo, & erumpebant lacrymæ: & introiens cubiculum stetit. Rursumque lotâ facie egressus continuit se, & ait: Ponite panes. Quibus postis seorsum Joseph, & seorsum fratribus, Ægyptiis quoque, qui vesciebantur simul (illicitum est enim Ægyptiis comedere cum Hebræis, & profanum putant hujuscemodi convivium) sederunt coram eo, primogenitus juxta primogenita sua, & minimus juxta atriâ suam. Et mirabantur nimis, sumptis partibus quas ab eo acceperant, majorque pars venit Benjamin, ita ut quinque partibus excederet. Biberuntque, & inebriati sunt cum eo.

Fames interim regiones omnes dirè populabatur. Jacob consumptis omnibus Ægypti exportatis, filios denuo cohortatus: Revertimini, ait, in Ægyptum, & modicum saltem annonæ coemite. Hic Judas locum dicendi nactus: Ille, inquit, Ægyptiis annonæ præfectus severissimè nobis imperavit jurejurando addito, ne rediremus sub aspectum suum, nisi fratrem nostrum minimum adduceremus. Si igitur placet, pater, eum mittere nobiscum, ibimus, uti cupis; sin ille domi retineatur, nostrum nemini permittam eò ire. Etenim quod sæpe diximus, rigidissimus ille dynasta palam nobis edixit: Sub oculos meos ne redite, nisi unâ fratrem vester minimum huc adducatur. Cui Jacob: Hoc, inquit, meis miseris augendis factum est: quid opus erat indicare viro fratrem alium superesse? At contra filii: Sciscitatus est ajunt, de familiâ nostrâ ordine singula, num pater etiamnum viveret, num alium haberemus fratrem? Nos ad quæstiones singulas respondimus coherentè. Quis ominari poterat præcepturum, ut fratrem natum minimum adduceremus? Dicitis Judas addidit: Rogo te, pater, mitte Benjamin nobiscum, ut liceat proficisci, & tueri vitam. Ego eum curabo ut meum filium; à me illum repetes. Et nisi reduxero, eumque tibi reddidero, ero peccati reus in te in omni tempore. Si dilatio non intercessisset, jam rediissemus secundum. Ad quæ Jacob Pater: Dura, inquit, necessitas; si sic oportet, facite quod vultis. Pergite, sed unâ de melioribus terræ frugibus viro Ægypti munera deferte, mellis, resinæ, storacis, stactes, terebinthi aliquid & amygdalarum. Simul etiam duplicem ferte pecuniam, ut errorem, qui forsan intervénit eluamus.

Jacob filios remittit in Ægyptum.

Sine Benjaminio ire detrectant.

Ægypti præfecto munera deferunt.

mus. Optime Deus conciliet vobis principem illum Ægyptum, ut reducere liceat, tam fratrem vestrum, quem tenet captivum, quam hunc Benjaminum. Ita in Ægyptum profecti sunt. Quos ubi Iosephus, & inter eos Benjaminum est intuitus, Oeconomo suo præcipiens: Convivium, inquit, instrue, exteròsque hos viros in ædes introduce, mecum hodie pransuri sunt. Feicit Oeconomus imperat. At illi exterriti collatis clam sermonibus: Obsecramus, inquit, quam in saccis retulimus, vocat nos annonæ dominus, ut calumniam in nos devolvat, & violenter subiciat servituti. Quamobrem in ipsi foribus Oeconomum allocuti: Domine rogamus, inquit, ut audias nos. Frumentum hic nuper emimus bonâ fide; duxi revehimus, & saccos in hospitio primo aperimus, pecuniam in ore saccorum reperimus, quam nunc eodem pondere repertavimus. Sed & aliam insuper mortem atulimus emendis necessariis. Si quisque nostrum suam interroget conscientiam, scire non possumus, quis pecuniam reposuerit. Ad quos Oeconomus: Bono este animo, inquit, non est, quod metuatis. Faventem vobis Deum habuistis: Nec ego vos fraudis illius accuso. Mox Simeon è vinculis eductus ceteris se stitit. Sic unâ in domum introducti, pedes velut hospitium loti, præbitum jumentis pabulum. At illi cum muneribus opperiebantur solliciti, dum Iosepho principi Ægyptio triclinium ingresso ea offerrent. Meridie igitur adest Iosephus, at illi venerandis manibus tenentes munera obtulerunt, pronòque corpore adorarunt fratrem adhuc semper ignotum. At ille clementer illos resalutans: An etiamnum, inquit, in vivis est pater vester senex, de quo mihi dixeratis, an sanus, & incolumis? Ad quæ illi: Domine, vivit adhuc servus tuus, inquit, & sospes est. Et unâ cupi dicto eum denuo submississimè adoravit. Mox Ioseph oculos in Benjamin fratrem uterinum reflectens: Hic inquit, minimus natu frater est, ut dicebatis? Miseratur tui Deus, mi fili, atque hic lacrymis vi erumpentibus properavit ad cubiculum, & indulsit sterui. Facie jam lotâ egressus iussit afferri fercula. Ita discubuerunt, sed ritu patrio seorsum Ioseph à peregrinis convivis. Nefas enim habent Ægyptii cum Hebræis accumbere, convivio, ut vocabant, profano. Discubitus ordo ad ætatis discrimen est observatus. Miserique Ioseph è suâ mensâ fratribus nobiliora fercula, maximâ Benjaminò, ceteris obstupescens: nam etiam minimus, quintuplo tamen plus aliis acceperat. Liberalius omnes biberunt. Sed colligamus hinc manipulos.

Munera offerunt.

Quadruplex manipulus seu monitum:

1. Munerum suavis, sed sepe fallax eloquentia. Munera, crede mihi, placant hominesque Deosque. Jacob utique suos filios ita instituit, ut gestu non deformi Ægyptio principi offerrent aliquam muneris imaginem. Historici sacri verba sunt: *Obtuleruntque ei munera tenentes in manibus suis, & adoraverunt proni in terram.* Opulentum munus, orator est optimus.

2. Amantium affectus potentissimus. Ut vidit Ioseph Benjamin fratrem, lacrymis moderari nullo modo potuit: *Festinavitque, quia commota fuerant viscera ejus super fratre suo, & erumpebant lacryme, & introiens cubiculum stetit.* O quàm difficile amorem dissimulare! Ira & amor validissimi affectus, frequenter impatientes freni. Pæne facilius sinu regere ignem, quàm amorem.

3. Decorum, ubiq; pulchrum. In eodem triclinio, non eadem mensâ; Modimperator, & conviva pranderunt. Nam seorsum Ioseph, seorsum etiam tam Ægyptii ceteri, quàm fratres Iosephi confederunt. Prima quidem mensâ Ægyptii principis Iosephi fuit. Altera convivarum Hebræorum, qui ætatis ordine se collocatos mirabantur. Tertiam Ægyptii proceres occuparunt, quibus veterum cum Judæis epulari. Nam Ægyptus pecudes non tantum non mactat, sed pro Diis veneratur & adorat. Judæi vesciebantur carnibus agnitis,

Abubalis, ovillis, aliis: iis solum abstinebant, quas divina lex prohibuerat.

IV. Temperantia, virtus laudatissima. Biberuntque & inbriati sunt cum eo. Quid hoc dicit: Num adeo largiter obiberunt, ut temulentâ & probè appoti rationem vino merferent? Explicabimus Hebræam phrasim, & unâ aliquot de Temulentâ & Ebrietate statuemus effata.

S. I.

I. **E**ffatum: Temperantia veterum, & in cibo potuque, frugalitas sepe admiranda. Augustus Cæsar, Orbis Monarcha, Cenam, Stuetonio teste, ternis ferculis, aut cum abundantissimè, senis præbebat, vini parçissimè, ter bibere in mensâ, solitus. En, Imperator Romanus & Orbis dominus, velut cœnobio inclusus tres cibos, aut cum lautissimè cenandum, sex admittit in mensam. Ita tribus de more ferculis totum transmisit diem. Romanus erat, cenare solum non prandere solitus. Nec enim memini quidquam in ullo veterum scriptorum me legere de priscorum prandio: pueri aut ætatis decrepitæ senes, aut insigniter voraces prandiis usi. Ceteri omnes de die semel dumtaxat esse, ac cenare tantum consuecebant. Optimum hoc prolixius ac saluberrimum institutum, ipsius etiam corporis bono. Bis in die saturari fieri, res turpis & minimè salubris vifa Platoni.

Hoc Iosephi convivium frugale; nec enim voluit prudentissimus dynasta in tantâ caritate annonæ luxum mensæ adhibere. Sunt, qui cenent, cuilibet fratrum quina fercula apposita: Benjaminò tamen omnia copiosius subministrata, ita quidem, ut quinq; partibus plura, quàm ceteri fratrum acceperit, vel decem fercula, vel quinq; tantum, prout alii, sed multò auctiora. Quâ in re Leætoris sit arbitrium: *Cumque omnes comiter haberet, ait Hebræus scriptor, Benjaminum duplicibus partibus honorabat.* Præter hæc Iosephus è suâ mensâ mittere fercula his convivis honoraria. Quod sacri historici affirmat: *Et mirabantur nimis sumptis partibus, quas ab eo acceperant, inajorque pars venit Benjamin, ita ut quinq; partibus excederet.* Afferit Plutarchus consueisse veteres non ex unâ scutellâ omnes, sed singulos è singulis, uti jam moris est in religiosorum hominum familiis, è suâ quemque modicâ lance cibum capere. Porro Plutarchus disputat, utra sumendi cibi ratio videri debeat commodior. Profectò temperantia priscorum, laude dignissima, non unis alterive pagellis, sed libris meruit celebrari. Hoc unum addo: Seneca, qui inter facultates suas pæne octo auri milliones numeravit, ostreis, & quidquid lautitiarum, atque delicatiorum escarum erat valedicens, pomis, & olusculis victitavit, fontanam bibit, carnes non attingit, tanquam Romanorum civium paupertimus. Neque id in avaritiæ gratiam factitavit, sed Sobrietatis & Temperantiæ amor hos ei rigores persuasit. Quâ in re asperam & exanguem agricolarum mensam Annæus, putem, superavit. Id velim priscorum semper meminimus: *Quantum adimis est, tantum adjicit vita.* Siracides id luculenter affirmans: *In multis, inquit, estis erit infirmitas.* Multi cibi, multi morbi: Longa mensâ, brevis vita: Oppletio ventris, læsio valetudinis.

S. II.

II. **T**emperantia convivorum nostratium pæne omni extincta. Luxus, in his ingens, fercula sepe quinquaginta, aut sexaginta, centum aut ducenta. Hunc ferculorum numerum ad Augusti Cæsar's ternam vel senam fercula conferamus, obsecro, & ævi nostri profectum incredibilem mirabimur. Eja profecimus certè, jamque tantum quantum veteres superamus luxu novo. Falsis mihi ante annos aliquamultos non adeo nummatus dynasta: Nisi, ait, convivis meis quinquaginta calentia à foco fercula ponerem, ludibrio me exponerem, & nec me ferè esset, qui non sordes meas accusaret: sic suaviter alteri

alteri alteros expilamus comessando. Sed nobilioris convivalis luxus specimen recenset clarissimus scriptor Hypollitus Guarinonius.

Non ita pridem Baro, quem & nominare possem, inquit, convivium apparavit, in eoque ternis missibus, seu, itionibus trecenta fercula apposuit præter tragematum & bellariorum hecatomben ad mensam secundam spectantium. Qui, tandem, inquit, id fieri potuit, & quomodo mensa una tot capere fercula? Ingeniosè profus & commode: quidquid enim capacissima mensa non capiebat, id famulorum, qui numerosi adstant, manibus sustentabatur, ut quocunque vellet conviviarum gula, vel in mensam, vel in mensæ viciniam excurreret amœna varietate.

Huic convivatori aliquantulum cedit Lituaniæ Dux Suintrigalus, cujus Æneas Sylvius in rebus gestis Alphonsi regis mentionem injiciens: Cena, inquit, apud Suintrigalum non minùs sex horarum fuit; nec fercula minùs quam triginta, dum liguriret, allata sunt. Atque hæc quotidiana illius erat cenula: O mores! ò sæculum! quo Temperantia laudatur, sed alger. Veterum temperantia laudatur, sed moribus novis vivitur. O cives! virtutes pæne omnes egimus in exitum, sed omnium pæne primam Temperantiam. Hæc unâ profigurâ pronissima est ceterarum fuga. Sed quid ego hæc inaniter deploro: Hæc sæpius pro suggestu dicta, hæc scripsit reprehensa, hæc legibus prohibita: frustra omnia. Concionatores sibilantur, scripta plerumque non leguntur, aut spernuntur lecta, leges veluti superflue videntur. Nec tamen identidem monere desinimus, de ingentibus luxûs augmentis. Nec enim solum in leges Magistratûs sumptuarias, sed in Numinis divinas audacissimè peccamus, quod vel inde liqueat. Deus plurimum in rebus omnibus odit, quod naturam, naturæque leges & ordinem invertit. Cur enim Sodoma peccata tam diu supplicii, incendiis repentinis, morte subita est ultus? Naturam oppugnant abominandis nequitiis. Quod adversus naturam est, placere non potest. Quæro igitur, cibum ac potum quo sine natura suppeditat? Num ut iis oculis vel aures pascaamus, an verò ut oris & stomachi hiatum expleamus? Habent suum & oculi & aures pabulum: cibus & potus in famis solatium est. At nos hunc ordinem naturæ tollimus, & cibos in oculorum spectacula paramus, ita profus ut in conviviis plus pæne devorandum oculis ponatur, quam faucibus. Nimirum ad ostentationem & pompam hæc sunt. Ita luxu nobiles agimus triumphos, & quod avarè multis hebdomadibus corraditur, illud in voraginosum hunc mensæ tumulum infertur. Hoc planè sacrificare est Diis inferis, & mensium, subinde annorum aliquot proventus in unicam cenam abjicere. Aliæ sunt naturæ leges, alius ordo. Facili sumptu, parabili victu impletur venter; oculorum fami nil ferè satis est, Duodenis ferculis amicorum honoratissimi lautè satis excipiuntur. Eliogabalus, non homo, sed pecus, Imperator tamen Romanus luxu perditissimus belluando nemini cessit. In eo nihilominus ut prodigium notatum est, quoddam viginti duo fercula in cenam unam apposuisset. O Superi! quam insigniter proficimus, qui vel ipsos prodigiosi luxûs principes longissimè superamus. Jam nostri opifites plura ponunt fercula, quam olim Romani Imperatores. Si quot ciborum disci, tot mensarum sunt oculi, certè sex hominum oculatores jam habet mensas, quam olim Reges & Cæsares. In immensum excrevit luxus. Quondam ob hunc Nabal fatuus non reprehensus solum sed & graviter punitus: Erat ei convivium in domo ejus quasi convivium regis, & cor Nabal jucundum. Decem post diebus non solum mensam, sed & vitam perdidit. Percussit Dominus Nabal, & mortuus est. Igitur expersigimini ebrii, & flete, & ululate omnes, qui bibitis vinum in dulcedine.

Tom. II.

A Igitur, sicut in die honestè ambulemus, nam in comessationibus & ebrietatibus.

S. III.

III. Luxus convivorum, neglectus pauperum. Quod enim prodigalitas in convivium prandio uno effundit, id tenacis famulis, ancillis, subditis, familiarum egenis subtrahit. At sumptibus, comparatur, reparandum, quod dilapidatum est. Quam autem hoc Evangelio non consentaneum? Longè aliter imperans Christus: Cum facis convivium, inquit, voca pauperes, debiles, claudos, & cæcos, & beatus eris, quia non habent retribuere tibi, retribuatur enim tibi in resurrectione justorum. Eo saltem convivio ad quod vocantur amici, aliquantulum fruuntur egeni. Quod si non tantum nihil inde accedat illis, sed etiam decedat, & ideo minùs accipiant, quod aliis æquo lautius detur, gèneratum nefas est. Tunc maxime recipiendos esse pauperes, & reficiendos, cum lautioris mensam struimus, lex etiam præca docuit. Eldras Sacerdos ejus rei commonebat: Ite, inquit, comedite pingua, & bibite nullum, & mittite partes his, qui non preparaverunt. Cum scyphus adimpleretur, ut in summo liquor emineat, tum plerumque potum libando minuius, ne quid pereat, aut in aliud vas refundimus. Cum culina fervet, cum cella spumat, cum mensa triumphat, cum domus epulis abundat, finantur pauperes inde aliquid libando famere, effundatur, quod superest, in famelicos eorum ventres, & non peribit. Voluit providentissimus Deus, ut quidquid acinorum, aut uvatum in vineis deflueret, peregrinis & pauperibus carpendum relinqueretur: In agris pariter, quidquid spicarum remaneret, advenis & egenis dimitteretur. Verba legis sunt: Cum messueris segetes terræ, non tondebis usque ad solum superficiem terræ; nec remanentes spicas colliges. Neque in vinea tuâ racemos, & grana decidentia congregabis, sed pauperibus & peregrinis carpenda dimittes. Vult Deus suorum in omnibus, & ubique rationem haberi.

IV. Ebrietas imperfecta sæpe deterrima. Subinde culpam honesto nomine purgamus: Non totus madidus vino me sepelii, scivi quid agerem: thyrsio aliquantulum, fateor, percussus fui, sed ratioque non penitus fopita. Atqui hoc nonnunquam ebrietate ipsa deterior. Nam verè ebrius, & domum asportandus è mensa, hominem se nescit, & inferorum faucibus proximus jacet, nisi fortè vini vires ignorarit, aut debilioris sit cerebri. Ille quidem dum ebrius est, in statu periculossimo, pessimo, flammis stygiis vicinus est: hoc unum habet boni, quod interim nil mali pareret. At ille semigravis vino vitis nimium quantum expositus, sæda cogitat, absurda loquitur, secreta effuit, domesticos nonnunquam stricto gladio insequitur, uxorem, liberos, familiam omnem variè vexat, in omnem vitam pœnitenda deblaterat, non oculos, non manus, non linguam continet, cogitatus à libidine non refrenat, omnium vitiorum intame ludibrium. Hieronymus dictum est: Plenus venter in libidines facile desumit. Nam ubi corpus incalefcit vino, quæ libent, licere creduntur, hinc liberrimè peccatur: hinc & ille, qui cum sobrius esset, pudicus erat, jam probè appotus, quit pudicitiam; impudens multo fit impudicior. Verissimè dixit Seneca, Ebrietatem nihil aliud esse, quam voluntariam insaniam. Extende in plures dies illum ebrii habitum, numquid de furore dubitabis? nunc quoque non est minor, sed brevior. Refer Alexandri Macedonis exemplum, qui Clitum charissimum sibi ac fidelissimum inter epulas transfodit: & intellecto facinore mori voluit, certè debuit. Omne vitium ebrietas & incendit, & detegit: obstantem malis conatibus verecundiam removet. Plures enim pudore peccandi, quam bonâ voluntate, prohibitis, abstinent. Ubi possedit animum nimia vis vini, detegit.

4. Ebrietas imperfecta sæpe deterrima. Non in se, sed per accidens. Ebrius incidit. Plauto. Seneca ep. 87. mih. p. 548. Ebrietas omne vitium incendit & detegit.

Y y

Gen. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Vertical text on the right edge of the page, likely bleed-through from the reverse side.

vini, quidquid sibi latebat, emergit. Non facit ebrietas vitia, sed protulit; tunc libidinosis ne cubiculum quidem expectat, sed cupiditatibus suis quantum petierint, sine dilatione permittit. tunc impudicus morbum proficitur ac publicat; tunc petulans non linguam, non manum continet. Crescit insolenti superbia, crudelitas sereno, malignitas livido: omne vitium detegitur & prodit. Adjice illam ignorantiam sui, cubia & parum explanata verba, incertos oculos, gradum errantem, vertiginem capitis, tecta ipsa mobilia, velut aliquo turbine circumagente totam domum: stomachi tormenta, cum efferverit merum, ac viscera ipsa distendit. Tunc tamen utcumque tolerabile est, dum illi vis sua est: quid cum somno vitiatur, & quæ ebrietas fuit, cruditas facta est? Cogita, quas clades ediderit publica ebrietas. Hæc acerrimas gentes, bellicosasque hostibus tradidit: hæc multorum annorum pertinaci bello defensa mœnia patefecit: hæc contumacissimos, & jugum recusantes in alienum egit arbitrium: hæc invictos acie mero domuit.

Alexandri Macedonæ Herculeus scyphus condidit.

Alexandri, cuius modò feci mentionem, tot itinera, tot prælia, tot hiemes, per quas, victa temporum locorumque difficultate, transierat, tot flumina ex ignoto cadentia, tot maria tutum dimiserunt: intemperantia bibendi, & ille Herculeus ac fatalis scyphus condidit. Quæ gloria est, capere multum? Cum penes te palma fuerit, & propinationes tuas strati somno ac vomitantibus recuaverint, cum superstes toti convivio fueris, cum omnes viceris virtute magnifica, & nemo tam vini capax fuerit, vinceres à dolis.

Alphonfus, sapiens Aragonum rex, ebrietatem & ebrios cane pejus & angue oderat. Rogatus tanti odii causam: Quia scio, inquit, Furorem & Libidinem Ebrietatis esse filias. Certissimum: Libidinari, & insanire ebrietati proprium. Vide hominem alioqui oviculam; cum ebrius est, vociferatur, clamat, clamulatur, furit, bacchatur in omnem libidinem projectus, vapido sub pectore plurimum equit insanie. M. Antonium, eodem Annæo teste, magnum virum & ingenii nobilis, quæ alia res perdidit, & in externos mores, ac vitia non Romana trajecit, quam ebrietas: nec minor vino Cleopatræ amor: Hæc illum res hostem Reipublicæ, hæc hostibus suis imparem reddidit, hæc crudelem fecit, cum capita principum civitatis cenanti referrentur, cum inter apparatusimas epulas luxusque regale ora ac manus proscripitorum recognosceret, cum vino gravis, stiret tamen sanguinem. Intolerabile erat, quod ebrius faciebat, etiam si sobrius faceret: quantum intolerabilius, quòd hæc in ipsa ebrietate faciebat? Ferè violentiam crudelitas sequitur. Violatur enim, exasperaturque sanitas mentis. Quemadmodum difficiles faciunt oculos diutini morbi, etiam ad minimam radii solis offensionem: Ita ebrietates continuæ efferant animos. Nam cum sæpe apud se non sint, consuetudine insanie durata vitia, vino concepta, etiam sine illo valent. Tam hoc certum, quam certum picem & refinam, cum miscerent igni, ardere. Nec opus hinc testibus. Salomon ut testis locupletissimus, & æquissimus iudex: *Luxuriosa res vinum*, inquit, & *tumultuosa ebrietas*. En Salomonem cum Alphonso paria sentientem. Iste vini genius est, Libidinem & Furorem suggerere. Unicus nobis pro nube

Prov. c. 20. vers. 1.

Ephes. cap. 5. vers. 18. Vide August. tom. 10. serm. 231. mih. p. 376.

testium Paulus: *Nolite, inquit, inebriari vino, in quo est luxuria. Ebrietas fornicationum fons est*, ait Chrysostomus. Augustinus ebrietatem suis planè coloribus depingens, *Ebrietas, inquit, flagitiorum omnium mater, omnis luxuria soror, naufragium castitatis*. Veritas è tripode: ego nec verbulum addo.

S. IV.

V. **E** brietas perfecta, vitiorum omnium periculosissimum. Eam appellamus perfectam, quæ omnem rationis usum adimit. Videte hunc zalem hominem, non

A hominem sed pecudem extra hominum conditionem constitutum, Orco vicinissimum. Nam si eum Mors insulsa percussit subito invadat (quod multis millibus evenit) quid faciet miser? nec animum ad Deum erigere, nec Dei opem poscere, nec de peccatis dolere, nec velle respicere potest: Omnia in eo sopita, & sensus, & ratio, mortuo Homine simillimus cubat. Ita subito ad tribunal & ad iudicium vocatus, venit imparatissimus, & licet aliis non urgeatur noxio, hac tamen solâ ebrietatis trahitur ad Orcum, quia penitentia sensus in eo nullus est, nec esse tam potest. Qui à morte in aliis deprehenduntur vitis, modò vel brevissimum gemitus sanctioris spatium obtineant, de admissis culpis dolere queunt, & cælum brevi luctu diripere, quod ebrii nequeunt, qui nec tempore, nec ratione uti possunt. Hinc ebrietas omnium planè vitiorum multò periculosissimum, & verè letalis, ac mortifera vivi hominis sepultura. Nec rarum est repente mori: quotidiana hujus generis efferruntur funera. Quàm crebrò & quàm facillè distillationes suffocantes, apoplexia, lapsus è scalis, casus ex equo, aut ex alto, letale vulnus, glans aenæ fistula, pectoris oppressio, animæ interclusio, gula obstructio, morbi repentini cujuscunque irruptio hominem ex inopinato sternit, mittitque ad iudicem. Mille ad nos patent aditus mortis. Quot pori corporis, tot ostia Mortis, per quæ irruens subito nos aggressus dejicit. Ebrium sic finire, est æternum interire. Pessima in alium Oibem comes Ebrietas. Viatorem in viâ jugulat ut latro. Quæ propter clamat, & monet Christus: *Attendite vobis, ne forte graventur corda vestra in crapulâ & ebrietate, & superveniat in vos repetitina dies illa*. Attendite, ut non tantum non data opera rationem vino obrutis, sed nec in illius gratiam, & aquam bibendi metam excedatis. Quid bibis miser, ut alteri placeas, & ipse tibi nocetas? Nemo sic tibi volet placere, ut ipsius vicem ad cælum eas, & illum tuam vicem ad inferos mitras. Stultissimum placendi furor est, Deum offendere, ne displiceas homini; crapulâ se mergere, ne quisquam possit objicere: Non respondisti. Nec cuiquam patrociniatur illud sacre pagine: *Biberuntque & inebriati sunt cum eo*: Ebrietas & hæc tibi erat, biberunt, non ultra primum fatietatis atque hilaritatis craterem progressi. Ita sæpius divini codices loquuntur. Salomon in sacro carmine: *Comedite amici, & bibite, inquit, & inebriamini charissimi*. Naturam respuentem cogere, & plusquam sitias, adhibere, furiosum nefas est. Ubi ebrietas, ibi letalis noxa, & omnis vitiorum turba.

Proclamat Salomon: *Cui va, cuius patri va, cui rixa, cui prope foree, cui sine causâ vulnera, cui suffusio oculorum*: Chalæus interpres addit, cui congeries malorum? *Nône bis, qui commorantur in vino, & student calicibus potandis*? Idcirco Chrysostomus multa paucis complexus: *Vini, ait, largior usus insinuatorum causa malorum est. Quàm igitur illud Alphonfi verum: Libidinem, & furorem ebrietatis esse filias. Et quid à Christi monitis dici possit gravius, quàm quod dixit Ambrosius: Ebrietas fomentum libidinis, incentivum insanie, venenum sapientia, accendit cupiditates, inflammat libidinem, animum capit, mentem subvertit, sensum extorquet: in quod facinus non precipitat ebrietas*. Quàm igitur jure merito monens & hortatus Christus: *Attendite, inquit, attendite*. Cui jucunda cæli jactura est, ad eam facillimè petringet ebrietate. Ad omnes spectat illud Christiani præconis: *Sobrii estote, & vigilate*.